

Domnului **Marian Lupu**,  
Președinte Interimar al Republicii Moldova,  
Președintele Parlamentului Republicii Moldova,  
Domnului **Vladimir Filat**,  
Prim-ministrul Republicii Moldova,

## SCRISOARE DESCHISĂ

În numele unui grup de organizații nonguvernamentale și instituții de cultură și știință din Republica Moldova, ne adresăm Domniilor Voastre pentru a vă sesiza în legătură cu situația dramatică în care se află patrimoniul cultural construit al țării, în special Centrul istoric al Chișinăului, care în ultimul timp se confruntă cu un ritm alert de degradare și distrugere. Dorim să Vă atenționăm cu toată responsabilitatea asupra proliferării fenomenului demolării și degradării masive a obiectivelor de arhitectură incluse legal, prin decizia Parlamentului sau a Consiliului municipal Chișinău, în Registre oficiale de protecție. Începând cu ianuarie 2011 în Chișinău au fost înregistrate deja 6 cazuri de demolare și mutilare a unor imobile protejate (str. P. Movilă 27B, V. Alecsandri 32, București 71, Vlaicu Pârcălab 71, Sarmizegetusa 48, Mitropolit Gavriil Bănulescu-Bodoni 4), se intervine cu brutalitate în zona de protecție a paraclisului protejat dedicat voluntarilor basarabeni și bulgari din secolul al XIX-lea (str. N.Dimo,6), este lăsat în mod deliberat să se ruineze remarcabilul palat urban de pe str. București 62ș.a. Practic în fiecare zi se operează intervenții degradante la fațadele altor imobile protejate (se dezbat elementele decorative, se scot și se aruncă ferestrele și ușile originare, se schimbă forma acoperișului etc.). La fel de insistent se intervine în structura urbană a Centrului protejat al orașului, cartiere istorice întregi fiind metodic demolate pentru a oferi loc diferitor megaconstrucții.

Este cu atât mai regretabil, cu cât în acest „joc” al distrugerii într-un fel sau altul sunt implicate autoritățile publice. Putem constata cu regret, că distrugerile în Chișinăul istoric din ultimii 20 de ani le-au depășit prin amploare și insistență pe cele care au fost operate în timpul regimului sovietic. Statul, prin instituțiile sale constituționale – legislativă, executivă și judecătorească – trebuie să se implice mai activ în stăvilirea atacului masiv asupra identității culturale și urbane a țării. Legislația în vigoare în domeniul protejării patrimoniului cultural este ignorată, practic, în totalitate. Sunt trecute pe linie moartă obligațiunile internaționale ale R. Moldova asumate odată cu ratificarea unui șir de Convenții ale Consiliului Europei și UNESCO în domeniul protejării patrimoniului cultural. Este o sfidare a bunului simț că R. Moldova nu cunoaște deocamdată niciun precedent juridic de tragere la răspunderea vreunei persoane fizice sau juridice responsabile de demolarea sau mutilarea obiectivelor de patrimoniu cultural (doar pe parcursul unui an au fost înaintate și rămase fără vreun efect palpabil peste 20 de sesizări pe acest fel de cazuri în organele procuraturii). Nimeni nu poate estima cât va „plăti” statul nostru în ura distrugerii metodice la care este supus patrimoniul cultural, la care acesta este condamnat prin situația deplorabilă de astăzi, când interesele economice de moment sunt contrapuse intereselor culturale ale țării. Nimeni nu poate estima care vor fi repercusiunile acestei atitudini nihiliste față de trecutul nostru, față de mărturiile civilizației noastre, de trecere a poporului nostru prin istorie, asupra generațiilor în creștere. Putem invoca Constituția, legislația națională, documentele europene în domeniu

semnate și ratificate de țara noastră, putem aduce multiple alte argumente în favoarea necesității protejării monumentelor, în situația creată însă, este un lucru deosebit de important ca Dumneavoastră, cei împuterniciți cu înalte demnități de stat, să nu admiteți irosirea definitivă a capitalului cultural de care încă mai dispune țara noastră. Este necesară voință politică pentru ase trece de la protejarea declarativă la protejarea reală a patrimoniului cultural al țării. Dacă amploarea înregistrată actualmente a demolărilor și desfigurărilor nu va fi stopată, R. Moldova riscă în următorii 10 ani să rămână fără unul dintre cele mai importante segmente identitare – patrimoniul cultural construit. Pentru rezolvarea problemelor prezentate,apelăm la responsabilitatea Executivului și Legislativului în examinarea și rezolvarea următoarelor propuneri:

1. Declanșarea procesului de corectare a Planului Urbanistic General al mun. Chișinău în sensul aducerii prevederilor acestuia pentru partea istorică centrală a orașului în conformitate cu statutul ei de zonă construită protejată de categorie națională, cu atragerea obligatorie a specialiștilor din domeniu ai Ministerului Culturii și Academiei de Științe a Moldovei, precum și a celor de la Consiliul Europei și UNESCO.

2. Instituirea prin Hotărâre de Guvern, până la corectarea menționată a Planului Urbanistic General, a unui moratoriu pentru intervențiile constructive în zona protejată de categorie națională a Centrului istoric a Chișinăului.

3. Crearea pentru zona construită protejată de categorie națională – Centrul istoric al Chișinăului, după exemplul altor orașe istorice europene, a unui serviciu specializat,atribuția de bază a căruia să fie gestionarea și monitorizarea situației patrimoniului cultural,promovarea lui în contextul dezvoltării durabile economice și turistice a capitalei.

4. Crearea în cadrul Ministerului Afacerilor Interne, după exemplul altor state europene,a unei subdiviziuni specializate responsabile pentru asigurarea respectării statutului de protecție a obiectivelor de patrimoniu cultural al țării – poliția de patrimoniu.

5. Crearea prin Hotărâre de Guvern a fondului de revitalizare a Centrului istoric al Chișinăului.

6. Inițierea unei anchete publice pe toate cazurile înregistrate de demolare și desfigurarea monumentelor de istorie și cultură a țării.

În speranța că vom fi auziți și înțeleși,

1. Consiliul Național al Monumentelor Istorice, președinte – dr.hab. **Mariana Șlapac**
2. ICOMOS Moldova (secția din RM a organului consultativ UNESCO pentru Monumente și Situri), președinte – dr.arh. **Sergius Ciocanu**
3. AO Centrul de Cercetări Arheologice din Republica Moldova, director-adj. – dr. **Ion Tentiuc**
4. Asociația Națională a Tinerilor Istorici din Moldova, președinte – dr. **Sergiu Musteață**
5. Mișcarea Ecologistă din Moldova, președinte – **Alecu Reniță**
6. Societatea de Genealogie, Heraldică și Arhivistică „Paul Gore”, președinte– dr. **Silviu Tabac**
7. Muzeul Național de Etnografie și Istorie Naturală, director general – **Mihai Ursu**
8. Muzeul Național de Arheologie și Istorie a Moldovei, director general – dr.hab. **Eugen Sava**
9. Grupul Civic pentru Protecția Centrului Istoric al Chișinăului – arh. Anatolie Gordeev
10. Asociația Arhitecților din Moldova,președinte – arh. Mihai Șeremet

11. Societatea de Etnologie din Moldova,președinte – dr. **Varvara Buzilă**
12. Asociația de Dezvoltare a Turismului în Moldova, președinte – dr. **Viorel Miron**
13. Societatea Cultural-Științifică Museion,președinte – dr.hab. **Elena Ploșniță**.

Sursa: revista „Natura”, mai 2011